

Posudek vedoucí diplomové práce

Student/ka:	Veronika Vohlídková
Název práce:	Koncept intimního občanství jako součást občanského vzdělávání na 2. stupni ZŠ
Vedoucí:	Michaela Dvořáková
Oponent¹:	

Diplomová práce přináší skrze koncept Intimního občanství nový pohled na sexuální výchovu na základních školách. Odborným východiskem práce jsou doporučení WHO s konceptem Komplexní sexuální výchovy, která zohledňuje nejen fyzickou stránku sexu a sexuality, ale také oblast kognitivní, emoční a sociální.

Za cíl takto definované sexuální výchovy WHO stanovuje schopnost dětí a mladistvých budovat respektující vztahy s nastavením zdravých hranic, a dále uvědomění si dopadů svých rozhodnutí na jejich život a zdraví. Diplomantka podrobněji představuje koncepci Komplexní sexuální výchovy, její tematické celky a dílčí cíle. Zejména u celku 2. Hodnoty, práva, kultura a sexualita, 3. Porozumění genderu – gender jako sociální konstrukt a genderové normy a 4. Násilí a bezpečnost je zřejmé, že komplexní pojetí propojuje individuální rovinu se společenskou, a to diplomantka uvádí jako důvod, proč se tématům sexuální výchovy věnovat v rámci občanské výchovy. Z doporučení WHO vycházejí Standardy pro sexuální výchovu v Evropě vydané roku 2010. Standardy obsahují podrobnou specifikaci témat a znalostí, utváření postojů a dovedností, které mají být cílem vzdělávání. Autorka práce porovnává české aktuálně platné kurikulární dokumenty i dostupné didaktické materiály s obsahem těchto doporučení. Zjištění, ke kterým práce dochází jsou, že přestože MŠMT vydalo roku 2010 doporučení, které z evropských standardů vychází, rámcové kurikulum jimi ovlivněno není. Po analýze českého kurikula práce nabízí srovnání s kurikulem vybraných evropských zemí, ze kterého vyplývá, že výstupy pro sexuální výchovu v ČR jsou formulovány velmi obecně. Ve 3. kapitole diplomová práce nabízí přehled dostupných dat o realizaci sexuální výchovy. Vychází zde z výzkumu školních

¹ Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

vzdělávacích programů, který charakterizuje českou sexuální výchovu jako výrazně biologicky orientovanou, zaměřenou zejména na rizika sexuálního života. Diplomantka představuje také data z výzkumu České středoškolské unie a organizace Konsent, ze kterých vyplývá, že polovina respondentů se se sexuálním vzděláváním na školách nesetkala vůbec, třetina z nich si hledá informace na internetu, od vrstevníků nebo od rodiny. Tato zjištění diplomantka interpretuje jako výzvu pedagogické praxi. V další části prezentuje organizace, které se vzdělávání v této oblasti věnují, nabízí tak učitelům přehled institucí a materiálů, které pro ně mohou být východiskem. Oporou učitelům může být i analýza zpracování tématu v současných učebnicích pro základní školu. Kromě popisu diplomantka pojetí učebnic porovnává s konceptem Komplexní sexuální výchovy a poukazuje na nedostatky a zejména chybějící hlediska. Od 5. kapitoly práce nabízí konkrétní doporučení pro realizaci sexuální výchovy, vychází z doporučení WHO, ale představuje i metodiky *Metodika sexuální výchovy* či *Příspěvek k základům sexuální výchovy*, vydané v českém prostředí na přelomu 20. a 21. století, které jsou svým přístupem doporučením WHO i evropským standardům blízké. V 6. kapitole je představena praxe sexuálního vzdělávání na základní škole, na které diplomantka pracuje. Jedná se o koncepci, která je výsledkem spolupráce učitelského sboru s odbornými institucemi i externími lektory. Odkazy na pořady a didaktické náměty, které se osvědčily, stejně jako reflexi dosavadní realizace této koncepce považují pro školní praxi za užitečnou.

Poslední kapitola nabízí náměty do výuky na základní škole. Výběr aktivit směřuje zejména k tématům, která jsou pro žáky aktuální, ale zároveň nejsou zastoupena v tradičním pojetí sexuální výchovy. Zde oceňuji přístup kombinující osobní i společenská hlediska. V úvodu námětů do výuky jsou představeny zásady, které je důležité při realizace postupů respektovat. Jedná se zejména o opatření, která mají zohlednit bezpečí žáků a minimalizovat rizika narušení jejich komfortní zóny.

Využití jednotlivých aktivit je věcí každého vyučujícího, objevují se zde aktivity vyžadující různou míru blízkosti a otevřenosti mezi žáky navzájem i mezi žáky a vyučujícím. U každé aktivity je uvedeno, k jakému cíli směřuje, co je jejím zdrojem a pak následuje popis postupu, který bývá doplněn doporučeními k realizaci, případně návrhy na úpravy. Oceňuji zejména aktivity směřující na vyjádření souhlasu nebo odmítnutí s bezpečným nácvikem, jak svá stanoviska vyjádřit a jak vyjádření druhého „číst“. Na třetí aktivitě zaměřené na rizika sexuálně přenosných infekcí oceňuji její dostatečnou názornost i to, že nemoralizuje, ale zároveň nepodsouvá žákům určitý typ chování jako společensky oceňovaný. Poslední dva návrhy nabízí postup výuky k tématu genderu, očekávání a stereotypy spojené s genderem a vztah k vlastnímu tělu. V obou návrzích diplomantka pracuje s mediálními sděleními, které s žáky reflektuje a zároveň téma výuky vztahuje i k osobní zkušenosti žáků. Zejména u poslední aktivity zaměřené na vztah k vlastnímu tělu oceňuji reflexi vlivu hodnocení na sociálních sítích na sebepojetí mladistvých. Hodnotím, že se diplomantka dokázala vyvarovat moralizování, zároveň aktivity umožňují žákům nahlédnout situace v jejich závažnosti a ukázat význam osobní odpovědnosti.

Celkově práci hodnotím jako přínosnou, oceňuji představení komplexního pojetí sexuálního vzdělávání, analýzu současného stavu vzdělávání v této oblasti v ČR a rozpracování dílčích témat a cílů.

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

Upozornění/Disclaimer: Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autorka posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence."

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy:**

1. Jakou máte zkušenost s diskusemi žákyň a žáků ohledně genderových stereotypů?
2. Do jaké míry žáci ve svých interakcích ve výuce reflektují vzájemnou komunikaci na sociálních sítích?

V Praze 31. srpna 2024

Michaela Dvořáková

Jméno a příjmení